Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

Штодзенная газэта.

Адрэс рэдакцыі й адміністрацыі:
Менск, рог Губэрнатарскай і Падгорнай вуліцы, другі дом Саветаў (б. Сяньціцкага), кв. 13.

Рукапісы мусяць быць чытэльна напісаны й на адным баку паперы. Ня прынятыя рукапісы аўтарам не зьвяртаюцца.

ДРУГІ ГОД ВЫДАНЬНЯ.

ВЫДАНЬНЕ ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ.

№ 132 (242) Субота, 18-га чэрвеня 1921 г.

Бандытызм і яго апаска.

Вялікія грамады сялянства дужа часта ня ведаюць тэй апаскі, якую выяўляе для іх бандытызм. З гэтае прычыны яны часта ня робяць тэй дапамогі ў змаганьні супроць яго, якую савецкая ўлада павінна ад іх чакаць. Між тым бандытызм для сялянства ня меней, а ма быць яшчэ й больш апасьней, чым для рабочых. Бандытызм, які пашыраўся ў нас цяпер у некалькіх мясцох, не выяўляе самастойнага зьявішча. Ён не нарадзіўся, як звычайна ў ранейшыя часы, на груньце народных няшчасьцяў, бо кожнаму відаць, што становішча сялянства цяпер значна палепшылася ў параўнаньні з яго ранейшым становішчам. Гэта палепшаньне сялянства атрымала толькі дзякуючы савецкай уладзе, і яно добра разумее, што дзеля яго ж карысьці [illegible] патрэбна падтрымаць гэту ўладу. Адкуль жа ўзяўся бандытызм? З якой прычыны ён родзіцца? Дзе дастае свае сілы? Адказ на ўсе гэтыя пытаньні даюць тыя адозвы, якія бандыты распаўсюджваюць. З іх добра выяўляецца, што бандытызм ня толькі знаходзіцца ў цеснай сувязі з контр-рэвалюцыяй, якая схавалася, баючыся заслужанай народнай кары, заграніцай, але зьяўляецца яе дзіцянём. Бандытызм зьяўляецца новым спосабам змаганьня памешчыкаў і фабрыкантаў за ўзварот сваіх маёнткаў і фабрык.

Пэўне, і ў папярэднія тры гады контр-рэвалюцыя не адмаўлялася ад дапамогі ўсякіх грабаўніцкіх бандаў. Але галоўную сваю ўвагу яна ўскладала на белагвардзейскія арміі Калчака, Юдэніча, Дэнікіна, Урангэля й іншых былых царскіх служкаў. Спадзяваньні гэтыя, аднак, зусім ня зьдзейсьніліся, бо гэтыя арміі разьбіваліся адна за другой. Белагвардзейцы на сваіх сьпінах добра адчулі й зразумелі, што зьнішчыць савецкую ўладу збройнай сілай ня так лёгка, як мысьлілася. І вось яны задумалі змагацца іншымі спосабамі. Яны жадаюць абавязкова даказаць цяпер, што рабочыя й сяляне бяз іх справіцца ў будаўніцтве сваёй дзяржавы й гаспадаркі ня змогуць. Яны жадаюць да таго разбурыць нашу працу, каб цёмныя грамады захацелі б іх, як спасіцеляў. Каб дасягнуць гэтага, яны пускаюцца на усялякія хітрыкі й спосабы. Раней за ўсё яны стараюцца памінтрэжыць аднаўленьню нашага гандлю з заграніцай. Даволі прачытаць хоць адну белагвардзейскую газэту, каб убачыць, як у контр-рэвалюцыянэраў амаль ня пена зьяўляецца на губах пры аднэй думцы аб адраджэньні нашай гаспадаркі. Але ім усё ж такі не шанцуе ў гэтых спробах. Англія не жадае спыняць гандлёвых зносінаў з-за „пекных“ вочак контр-рэвалюцыі. Нарвэгія, Швэцыя, Польшча, Фінляндыя і шмат іншых дзяржаваў ня толькі вядуць перагаворы, але ўжо часткай пачалі з намі й гандлёвыя зносіны. Але контр-рэвалюцыя не абмяжоўваецца гэтым. Яна падбухторывае Францыю й Японію супроць нас. Але больш усяго яна стараецца выйграць ад бандытызму. Пры дапамозе бандытызму яны стараюцца разбурыць чыгункі, [illegible] засевы, павялічываюць заняпад. Калі ж гэта ўсё будзе разбурана яе патугамі, яна будзе паказываць пальцамі на камуністаў і абвінавачываць іх ва ўсіх гэтых зьнішчэньнях, зробленых яе рукой. Контр-рэвалюцыянэры тагды зьявяцца й будуць спасаць Расею ад бальшавікоў. Гэта збавеньне павінна па іх пляну выяўляцца ў тым, каб зьвярнуць назад памешчыкам іх уладу, фабрыкантам іх заводы й наогул капіталістам і іх жандарам уладу над працоўнікамі. Замест збавеньня ад заняпаду, да чаго мы хаця й паволі, але ўпарта й няўхільна падходзім, мы атрымалі б заняпад у шмат разоў большы, чым цяпер. Бандытызм з гэтае прычыны вельмі пагрозны, як драбінка, па якой жадае зноў падняцца к нам контр-рэвалюцыя. Гэтага не павінна быць дапушчана й асабліва цяпер, калі дзякуючы добраму ураджаю, мы станем на парозе звычайнага й нармальнага жыцьця, калі наладжваецца патрошку наша прамысловасьць калі з пасуваньнем восені можна чакаць нават павялічаньня й хуткіх крокаў па шляху палепшаньня ўсяго нашага становішча, бандытызм павінен быць зьнішчан. Сялянства павінна дапамагчы ў гэтым змаганьні супроць бандытызму дзеля збавеньня ад памешчыкаў, ад заняпаду, дзеля супакойнага й забясьпечанага жыцьця, якое магчыма для іх толькі пры поўнай пагібелі контр-рэвалюцыі.

Гандлёвыя справы.

Загранічны гандаль.

Да гэтага часу з Турцыі прыйшлі ў Севастопаль 45 чырвонаармейскіх параходаў, 15 параходаў у Эўпаторыю, 22 у Феадосію й 12 у Керч. Між многа розных тавараў варта адзначыць 120.000 пудоў рысу. Турэцкія гандлёвыя округі ахвотна згаджаюцца на заключэньні ўнешняга гандлю выпаўняць абмен.

Што чуваць заграніцай.

Амэрыка й Германія.

Палата дэпутатаў у Вашынгтоне пастанавіла спыніць становішча вайны між Амэрыкай і Германіяй.

Новы аэраплян.

На днёх у Англіі будуць зроблены досьледы з найвялікшым у сьвеце аэрапланам, які падымаецца ў паветра вагою 2550 пуд.

У ФІНЛЯНДЫІ.

Камуністычная агітацыя.

У раёне гор. Б'ернеборгу ўсюды былі расклеены праклямацыі з оклічам забаставаць і гэтым патрабаваць ад правіцельства свабоды саюзаў, сходаў для камуністаў, амністыі й пастановы на фабрыкі рабочага дагляду. Так сама праклямацыя патрабуе Савецкай уласьці ў Фінляндыі.

НА БАЛКАНАХ.

Албанія й Сэрбія.

У Албаніі пачалася агульная мабілізацыя для барацьбы з сэрбамі. На чале добраахвотных албанцаў стаяць турэцкія афіцэры. Сэрбія паслала к граніцы новыя войскі.

У Нямеччыне.

Немецкі рэйхстаг даверае правіцельству, ухваляючы выпаўненьне ўскладзеных на Нямеччыну аба[illegible] [illegible] Пасяджэньне рэйхстагу спынена на 14 дзён.

У Латвіі.

Ганьба Латвійскім белагвардзейцам.

Латвійскі ўрад без належачага паведамленьня адаслаў з Латвіі к граніцам Расеі Латвійскіх грамадзян як ворага ў дзяржавы. Калі расейская пагранічная ўлада, ня маючы ніякіх вестак, адмовілася іх прыняць, дык латвійскі канвой пачаў растрэльваць высылаемых. Пасьля гэтага расейская ўлада, даведаўшыся ў чым справа, згадзілася прыняць высылаемых. [illegible] ужо растраляны.

У Турцыі.

Замест спору выстрэлы.

Як паведамляюць з Канстантынопалю, у Ангорскім Нацыянальным Сабраньні разглядалася палітыка Кемаля ў адносінах да Англіі. Спрэчкі дайшлі да таго, што дэпутаты пачалі адзін у аднаго страляць.

Авантурнікі працуюць.

Ангельскі генэрал Аэрын, кіруючы фронтам саюзьнікаў у Верхняй Сілезіі, намераецца даць магчымасьць польскім паўстанцам адыйсьці за польскую граніцу з усёю зброяй і награбаваным дабром. Карфанты мае заўсёдныя зносіны з Варшавай. Афіцэры польскіх паўстанчаскіх атрадаў у Верхняй Сілезіі заявілі, што кожная спроба к разаружаньню выкліча катасрофу. Шляхі адыходу будуць зруйнованы.

У Вільні.

Канфэрэнцыя ў Жэлігоўскага.

У генэрала Жэлігоўскага на днёх была склікана „Канферэнцыя“, у якой прынялі ўдзел дэлегаты польскага правіцельства на чале з Рачкевічам, па вырашэньню пытаньня аб лёсе Вільні ў зьвязку з вынікамі Брусэльскай канфэрэнцыі. Прадстаўнік чужаземных спраў Касакоўскі зрабіў даклад аб віленскім пытаньні ў зьвязку з тым сакрэтнымі матар'ялам', якія маюцца у падкамісіі сойму па віленскаму пытаньню. Дакладчык падкрэсьліў, нібы ёсьць імкненьне Польшчы вайсьці з межаў таемнай дыплёматыі па віленскаму пытаньню. На Канфэрэнцыі увесь час падкрэсьлівалася „Здаровая воля Коўны“ і жаданьне некаторых удзельнікаў нацыяў вырашыць пытаньне „аб нас бяз нас“.

У Савецкай Расеі.

Камуністы—прафэсары.

На пасяджэньні Чырвонай прафэсуры у Пецярбурзе тры ведомых Эўрапейскіх вучоных, Натан, Эльбосар і Грынбэрг увайшлі ў Камуністычную партыю.

Чырвоны суд.

Гэтымі днямі ў Маскоўскім рэвалюцыйным трыбунале слухалася справа інжынэраў электрычнага аддзелу Савету Народнай Гаспадаркі, якія загадвалі разьмеркаваньнем электрычных матар'ялаў. Маскоўская надзвычайная камісія даведалася, што інжынэры акром краж са складаў электрычнага аддзелу, яшчэ вымагалі ад сялян магарычы, якія дасягнулі ў агуле некалькіх мільёнаў грашыма. Акром грошаў бралі яшчэ й харчы. На лаўцы падсудных толькі спэцыялісты.

Артыстка белагвардзейка.

Архангельскі рэвалюцыйны трыбунал прысудзіў да растрэлу артыстку Кстраміцінаву якая ў часе акупацыі Архангельску ангельскімі войскамі арганізавала патрыятычны саюз кабет дзеля барацьбы з бальшавікамі.

Заграніцны гандаль.

Гэтымі днямі з Пецярбургу ў Ямбург выйдзе параход інтэрнацыянал з пакладам дроў.

На дапамогу вугляколам.

Адлічкі на карысьць бастуючых вугляколаў Англіі сярод рабочых Пецярбургу дасягаюць некалькі мільёнаў рублёў.

У Чырвонай Украіне.

Паўдзённы ўсход і Украіна.

На паўдзённым усходзе становішча зімніх засеваў ніжэй сярэдняга, а становішча яравых некалькі лепшае. На Украіне становішча засеваў дасюль такі здавальняючае, а ў Херсонскай, Чэрнігаўскай, Кіеўскай, Падольскай і Валынскай губэрнях засевы вышэй сярэдняга.

Растрэл зладзеяў.

Рэвалюцыйны Трыбунал Кіева-Варонескай чыгункі ст. Бранск прысудзіў да растрэлу 13 чалавек за кражу грузаў з вагонаў.

Асьветная праца.

На вёску.

Даўно зьбіраліся ў вёсцы Екапаваў „Мост“ адчыніць беларускі культурна асьветны гурток, але [illegible] Толькі, калі 5 га чэрвеня прыйшоў прадстаўнік Беларускага пад'аддзелу, такі зарганізаваўся. На арганізацыйным сходзе выявілася, што сялянства дужа прыхільна адносіцца да беларускай культурна асьветнай працы. На сходзе былі апрача моладзі і болей старэйшыя, нават было некалькі з барадамі. Калі пасьля сходу прадстаўнік пачаў чытаць газэту „Савецкая Беларусь“, падыйшоў нейкі старычок, паслухаў, паслухаў і сказаў: „Спасібо, таварыш, што па нашаму пачытаў. Ніколі не даводзілася газэту на роднай мове чуць“.

Гэй, беларусы, калі ў вас сэрца беларуса б'ецца, ідзеце на вёску. Яна вас чакае.

В. Л.

Так працуе Цэнтрадрук.

(М. Бабруйск).

Вось ужо болей месяцу, як у Менску надрукавалі беларускі плякат „Сонца Навукі“, але дагэтуль у Бабруйскім павеце амаль што ніхто яго ня бачыў. Ужо колькі разоў пытаў я ў Цэнтрадруку, ці не прывезьлі плякату „Сонца навукі“. І кожны раз чую, што няма; нават нейкі старшы „зацікаўлены“, пытаў у мяне: „А что, в Минске уже вышел этот плакат? Ну, если вышел, так скоро и у нас будет“. Вось гэтае „скоро“ цягнецца ўжо тры тыдні. З валасьцёў і вёсак так сама прыходзяць чуткі, што аб правільнай дастаўцы беларускіх газэт ніхто й ня думае і нідзе іх рэгулярна не атрымліваюць, а калі й атрымліваюць, дык вельмі добра калі больш аднэй. Паглядзіш, як праходзіцца вясьці беларускую культурную працу, і сэрца абурняецца: як назарок [illegible] ляюць кіі ў калёсы.

А гэтаму трэба палажыць канец.

Кляжаў.

Злучэньне Беларускіх культ-асьветных гурткоў.

(М. Бабруйск, Бярэзінскае прадмесьце).

На агульным сходзе сяброў гуртка „Зорка“, які адбыўся 2-га чэрвеня г. г., ухвалена злучыцца з Беларускім рабочым клюбам імя Алеся Гаруна, чым рэарганізаваць гурток „Зорка“, у „Зорка—1-ае аддзяленьне Беларускага рабочага клюбу імені Алеся Гаруна“.

Супроціў панскіх гвалтаў у Заходняй Беларусі.

Мітынг-пратэст у беларускім рабочым клюбе з прадстаўнікамі вёскі 16 чэрвеня.

Мітынг пры поўнай залі людзей адчыніўся а 10 гадзіне. Старшыня клюбу сябар Шыманскі, адчыніўшы мітынг, у кароткіх словах ахарактарызаваў той урочнай цяжкай долі, якая вякамі праводзіць беларускія гаротныя масы. Зорка свабоды, прынесеная рэвалюцыяй, пачальні разоў пагашалася нёмнымі хмарамі буржуйнай навалы. І пасьля пабедаяносучага наступу Чырвонай Арміі ў 1920 годзе суджана было ня ўсёй Беларусі астацца вызваленай і будаваць вольна сваё жыцьцё. Толькі Усходняя частка яе карыстаецца плёдамі працоўнай рэвалюцыі—ў Заходняй жа часьці забраныя панамі пануюць нячуваныя зьдзекі й гвалты польскай шляхты над беларускімі працоўнымі грамадамі й іх маладой культурай.

Даклады т. т. Фальскага й Жылуновіча.

Пасьля сябра Шыманскага аб поўным апіс тых гвалтаў й зьдзекаў польскага панства над беларускімі сялянамі й беларускай культурай у Заходняй Беларусі далі т.т. Жылуновіч і Фальскі. У сваім дакладзе т. Жылуновіч адзначыў адвечную прагу польскага панства вырабіць з беларускага селяніна пакорнага паслухмянага сабе нявольніка. „Карыстаньне яго працаю,—сказаў ён—на працягу доўгіх вякоў зарадзіла ў панстве ўпартае стараньне ня выпусьціць з сваіх кіпцёў Беларусі й ня даць ёй асьвятліцца сваёй культурай, бо панства ведае, што развіцьцё беларускай культуры вядзе к вызваленьню душы беларускага селяніна, к выхаваньню з яго барацьбіта за сваю волю. Вось, каб не дапусьціць гэтага, панства сваімі кіпцямі навуль учапілася ў Заходнюю Беларусь і самыхтугам зьдзекуецца з душы й цела беларускіх працоўных грамадаў. А зьдзекі й гвалты гэтыя—нячуваныя. Панства не дае гукаць на сваёй беларускай мове, зачыняе школы беларускія й каапэратывы, арыштоўвае тых, хто чытае беларускія газэты й кажа слова б адно за Беларусь, адбірае зяму ад дзетак у беларускіх прытулках і, аддае польскім вайсковым сялянскую зямлю. Мы, вольныя сыны Савецкай Беларусі не павінны спакойна глядзець на муні нашых братоў, сканаўшых у руці панскіх катаў па вінны вадзець голас пратэсту, давёўшы аб сім да ведама рабочых усіх краёў і народаў, каб тыя прышлі на дапамогу іх беларускім—братом працоўнікам: тав. Фальскі сказаў: „польскага панства не навучылі тыя гвалты над польскай нацыяй, якія доўгімі гадамі ўчыняла над ёю самадзяржаўе расейскіх цароў. Панства не прызналі і вольнасьці Мураў ёва, не крануў сэрцаў і пёплая ўспагада к польскаму прыгнечанаму парэмі народу з боку беларускіх працоўнікаў. Варта было пабудаваць шляхце сваю рэспубліку, паставіць яе на ногі, як разам з гэтым яно ўзяло ў жыцьцё царскі парадкі. Калісь яшчэ, як паны былі ў Менску, яны стараліся выігрываць з беларусамі, юдавымі спосабамі прыгарнуць к сваім рукам беларускіх культурнікаў і праз іх беларускі працоўны народ. Але як гэты народ паказаў імі дубіну і выгнаў з Савецкае Беларусі, яны кінулі ўсякі гонар і выяўляюць сваю іезуіцкасьць у злодзейскіх зьверствах. Мы пратэстуючы супроць іх, зварочваемся да працоўных усяго сьвету й найбольш да польскіх рабочых, у якіх пытаем: ці з дазваленьня іх робіцца гвалт над беларускімі працоўнымі грамадамі, ці яны дазволілі гэта сваім паном, Калі ж не, та няхай спыняць іх, апусьцяць іх паганыя рукі кліву. Мы спадзяемся, што голас сяброў беларускіх сялян і рабочых Савецкае Беларусі дойдзе да іх, пранікне іх душу і заставіць выпаўніць нашы надзеі". Даклады праводзіліся дружнымі воплескамі усёй залі.

Рэзалюцыя мітынгу-пратэста сяброў Беларускага рабочага клюбу й прадстаўнікоў сялянства.

Пасьля дакладу тав. Жылуновічам была прапанавана вось якая рэзалюцыя, прынятая аднадушна усім мітынгам.

„Крывавае польскае панства, якое прыгнятаўшае беларускія працоўныя грамады, зьдзекуючыся над іх целам і душою, ня можа згадзіцца з думкаю, што гэтыя грамады мусяць скінуць з сябе сваіх душыцялёў і крывасмокаў, стаць вольнымі гаспадарамі жыцьця ў сваёй краіне Беларусі й будаваць яго для пабудаваньня сьветлага камунізму.

Прыгонішчыкі магнаты й шляхта не дапускаюць сабе ў думкі, каб вякі маўчаўшы беларускі працоўнік, пад канец разгінаў сваю скутую постаць, скінуў помру й пакору й праз адраджэньне свае культуры вольным пашоў к вялікай і шчаснай будучыне. Польская буржуазея й паны ня кідаюць на дзеі абярнуць беларускіх сялян і рабочых у вечных сваіх нявольнікаў і з гэтаю метаю яны ўжо ўзброены напад на Савецкую Беларусь, каля году трымалі яе ў сваіх драпежных кіпцёх, руйнуючы гарады й сёлы, гвалтуючы кабет, страляючы ваяк за волю сялян і рабочых камуністаў і прыхільнікаў савецкай улады. З гэтай метай яны не пакідаюць думкі прыграбсьці к сабе ўсю Беларусь і зрабіць яе сваёю крапасною калёніяй. А пакуль іх мэты на гэта не зьдзяйсьняюцца—паны—крывасмокі абрушыліся на сваю ахвяру-Заходнюю Беларусь і учыняюць там нявыказаныя гвалты й зьдзекі над беларускімі рабочымі й сялянамі, над беларускімі дзетамі, над беларускай культурай. Закрыцьцё беларускіх арганізацый, каапэратываў, зачыненьне беларускіх школаў, адбіраньне ады ад беларускіх дзетак у прытулках, забарона чытаньня й пісаньня па беларуску, біцьцё сялян за прыгаворы аб адчыненьні школ, засаджваньне ў вастрогі й канцэнтрацыйныя лагеры служачых пры Савецкай уладзе й падканец, аддаваньне зямлі беларускіх сялян—бежанцаў польскім вайсковым дысамая нячуваная паяўляцыя праз ксяндзоў—вось той доўгі зьвітак панскага тэрору ў акупаванай Гарадзеншчыне й Віленшчыне, які ўчыняецца ў сілу рыжскіх мірных умоў аб культурных правох нацыянальнай меншасьці.

Агульны сход сяброў беларускага рабочага клюбу й прадстаўнікоў сялянства, адмечаючы нячуваны, мудрай самадзяржаўнага, панові ўціск на беларускія працоўныя грамады і беларускую культуру ў Заходняй Беларусі, абураны да глыбіні душы готэнтоцкімі зьверствамі паноў катаў—падае свой гарачы пратэст. Агульны сход сяброў беларускага рабочага клюбу й прадстаўнікоў сялянства зьвяртаецца да Савецкага праўіцельства Б. С. С. Р. з патрабаваньнем запратэставаць ад сябе супроць гвалтаў польскае ўлады над беларускаю нацыянальнаю меншасьцю і прасіць гэта зрабіць праўіцельствам Р. С. Ф. С. Р.

Сход даводзіць да ведама ўсіх рабочых сьвету ў тым ліку і польскіх працоўнікоў аб неймаверным тэрору сучасных буржуйных інквізітараў і спадзяецца, што рабочыя ўсяго сьвету нададуць свой магутны голас вэрхаўладарогі паном, як то было зроблена імі ў белай Венгрыі, абвешчанай пад бляскадай за страшэнны тэрор над рабочымі і пры спробах Антанты памагаць Польшчы аружжам і прыпасамі для нападу на Савецкія рэспублікі.

Сваім жа братом — беларускім рабочым і сялянам Заходняй Беларусі, пераносячым панскія гвалты, сход шле спагаду і вычыць цьвёрдай веры і стойкасьці ў чаканьні блізкага часу вызваленьня.

Крапецеся, гартуйцеся, ня нікніце, браты і таварышы!

На ўсім сьвеце ужо промень рэвалюцыі, ўстануць паднявольныя прыгнечаныя рабы і нацыі, якія не ў забаве зьнішчаць сусьветных катаў і ўвядуць панства працы й волі для ўсіх рабоў і нявольнікаў.

Канцэрт.

За мітынгам адбыўся канцэрт. Першымі выступіў хор прыехаўшых на экскурсію вучняў Дукорскай другой ступені школы з'дзяўчатамі. Хор праспяваў некалькі народных песьняў, як яны пяюцца ў Ігуменшчыне. Бурлівымі воплескамі мітынг сустракаў і праводзіў кожную песьню вясковых дзяўчат, пекна зычаўшую са сцэны й западаўшую за душу кожнага сваімі простымі й моцнымі мэлёдыямі

За хорам артыст беларускага дзяржаўнага тэатру прадэклямаваў вершы „Зьдзек" Янкі Купалы і М. Чарота „Адплата" на выхад паноў з Менску пад напорам Чырвонай Арміі. Далей па чарзе выступалі хоры Равіскага і Тэрраўскага, выпаўніўшыя шмат нумароў рэвалюцыйных і народных песьняў. Між хорамі маладыя беларускія песьняры, Алесь Дудар і Пясрэбна, прадэклямавалі свае вершы, прыстасаваныя к настрою і духу мітынгу-пратэсту. Мітынг-пратэст быў скончан агульным з хорамі пяяньнем „Беларускай марсэльезы".

Удзельнік.

Па Беларусі.

Час падумаць.

(*Нова-Барысаў.*)

Чуць ня тры месяцы прайшло з тых часоў, як гавораць аб патрэбнасьці арганізацыі ў Нова-Барысаве пажарнай дружыны. За гэты час агнём зьнішчана каля 80 будынкаў, было яшчэ некалькі пажараў, але нічога ў справе стварэньня пажарнай дружыны не зроблена.

Калісь у Нова-Барысаве было шмат насосаў і інш. пажарных прыладаў. У час пажару рабочыя да прыезду пажарных за тры вярсты ад гораду самі спынялі пажар. Цяпер усе гэтыя прылады—частка зьнішчожаны, частка вывезена ў час вайны.

Калі здараецца пажар, нягучасная жыхары слупяцца каля агню й чакаюць пажарных з Барысава. Тыя ж праяжджаюць праз гадзіну альбо-тры. Усю дапамогу на мейсцы робяць чырвонаармейцы, якія папраўдзе голымі рукамі вядуць барацьбу з пагібельнай стыхіяй.

Хочацца запытацца: няўжо нельга, ці растукаць з ліку вывезеных такіх-сякіх прыладаў, ці вызваліць з Барысаўскіх адну машыну й арганізаваць з мясцовай моладзі пажарнай дружыны. З гэтым трэба пасьпяшацца.

Суд над блудніцай.

(*Бабруйск*).

Аддзелам кабет пры павятовым камітэце арганізован палітычны суд над блудніцай. Суд зацікавіў шырокія колы работніц і рабочых і прыцягнуў вялікі лік слухачоў.

Пасьля допросу вінаватай і паказаньняў сьведак і прамоў абвінавачаньня й абароны, маючы на ўвазе, што прычынаю, якая пікнула на гэту дарогу, зьяўляецца капіталістычны строй з яго эксплёатацыяй кабечай працы, прыгаворана к гадоваму тэрміну работы на фабрыцы пад наглядам камячэйкі пасьля некаторага супачынку.

З'езд сялянскіх саветаў.

(*Вёска Гарадок, Бобр. пав*)

У Гарадкоўскай воласьці адбыўся з'езд сельсаветаў. З'езд прайшоў добра. Вельмі шмат было зьвернена ўвагі на пытаньне па барацьбе з бандытызмам. Вынесена гэткая рэзалюцыя: „Мы, прадстаўнікі сялян Гарадкоўскай воласьці, пастанавілі прыняць самыя рашучыя крокі ў барацьбе з бандытызмам і дэзэртырствам, якія прыносяць страшэнную шкоду нам і наогул народнаму дабрабыту, дзякуючы чаму мы ня можам направіцца ад разрухі, перайсьці к мірнаму будаўніцтву й пабудаваньню прамысловасьці. На з'ездзе вырашана было яшчэ цэлы рад пытаньняў аб барацьбе з мяйсцовымі пажарамі, аб ахове тэлеграфных і тэлефонных лініяў, аб барацьбе з незаправіднаным паляваньнем й з патравамі."

Па пытаньню аб карыстаньні зямлёю пастаноўлена прыйсьці да зробнай церассалосіцы к вясеннаму карыстаньню зямлёю.

З чужыны.

Паляцець бы у старонку
Гдзе радзіўся я і ўзрос
Гдзе калісь за песьняй звонкай
Я ні знаў ні гора й слёз.
Гдзе вучыўся ў зімню стужу
Праўду ў кніжцы пазнаваць,
А вясной любіў я дужа
З плугам, з сошкай працаваць.
Мой ўспамінак туды рвецца—
Я душой сваёю там
Гдзе калісь я другу сэрцам
Аддаваўся весь я сам.
Ўдаль ад роднай маей хаты
І ад родных мне братоў,
Горькім лёсам я загнаты
Жыў у чужыне шмат гадоў.
Я таміўся на краіне
Як тамяцца у кайданах,
Ўсё ж няволя скора згіне
Разляціцца гора ў прах.
Скора я ўзмахну крыламі
Узьнясуся ў высь арлом,
І за сумнымі палямі
Я спушчусь ў краю радном.

Я. Гурло.

30/V 21 г.
Н Ноўгарад.

Мацярынскія інстынкты індычак.

Хто хаця трохі разводзіць індыкоў, гэту вяраснуюдамоўную птушку, таму лёгка можа б ло ўгледзіць, што з іншага птаства індычкі з'яўляюцца самымі што адны самымі найлепшымі маткамі. Мацярынскі інстынкт у індычак развіты так моцна, што няма ні адное індычанае расы, каторая сама ня выводзіла бы сваіх дзетак індычанят. А з другога птаства мы бачым, што ёсьць шмат расаў курэй, качак, гусей, которыя зусім ня сядзяць на яечках. Індычкі наадварот, так пільна выседжваюць раней, што часта былі адарваны калі б не гаспадарскі догляд, яны паміралі з голаду седзячы на яечках. Але наглядзіце ўжо [illegible] ляцца вадзіць сваіх дзетак. Апошнія дні, калі павінны вылупіцца індычаняты, [illegible] індычкі дасягае свайго максімуму. Шчыльна прытуліўшыся, яна седзіць і з вялікім умілаваньнем прыслухоўваецца да слабенькага пішчаньня індычанят. Калі толькі пачуе [illegible] яна [illegible]

часам шурпіцца. Калі звыймем яе з гнязда, яна, павечна, ня мае, моцы не дазволіць браць яе цыплят, але у кожны момант яна лезе ў гнязда, уграецца, утрывоецца, кволькі райбаражэй ўсё чуць не свае мейсца. Тамака яна з вялікай цярплівасьцю зноў сядзіць, раджываючы, пакуль ня вылупяцца ўсе яе дзеткі. Мацярынскі інстынкт у іх так развіты, што калі па вылупленьні ўсіх індычанят, кладзеш ёй узноў сьвежых яечак індычка будзе далей сядзець, пакуль ня вывадзе індычанят. Калі да індычкі не дапусьціць яе дзяцей, яна вельмі сумуе, прыстае да другіх цыплят, адбівае некат тых, каторых вол[illegible] [illegible] Але [illegible] індычак мы можам угледзіць [illegible]

дае голас, прытуляецца да маленькіх бліжэй і бліжэй, садзіцца каля іх на каленках, растапырыўшы сэрцам, падклікае да сябе з тых, што не разумеюць падгорнае дзюбай пад свае цела. А яны ужо пачулі пяяло мацеры. Таропяць сабе дарожку пад яе, а тамака так добра, прыхільна, цёпла. І сядзяць маленькія, грэюцца, пашчу цьвіркочуць. Але вось прынеслі ім покарм—дробна пасечанае моцна згатаванае яечка. Маці стараецца, падзяла галаву, але ведае, што шкоды дзецям не зробіць. сама не датыркаецца да смачнага покарму, бо інстынктам чуе, што гэта дзеткам. На покліч зьбіраюцца па адным. вылазяць з пад маці, вось усе каля гошчачкі, дзяўбуць, перабягаюць відна што ім вельмі весела: А [illegible]

Сьвята памяці М. Багдановіча.

Чатыры гады таму назад, 25 мая 1917 г, далёка ад Беларусі на беразе Чорнага мора, у Ялце памёр наш вялікі, шмат абяцаўшы й многа даўшы пясьняр М Багдановіч. Яшчэ ня зьмерана вялікае значэньне Максіма ў маладой беларускай паэзіі. Ён дорог усім адраджэнцам, як сапраўдны „з ласкі неба" паэт-лірык, стварыцель лепшых формаў беларускага вершу, як ідэолёг беларус. і украінскага адраджэньня, як чалавек і філёзаф. Ня прыйшоў яшчэ час, калі будзе над магілкай Багдановіча стаяць помнік-падарунак адраджанага народу; толькі сумная шэрая зямля засаціць у чужую прыгожую Ялту прывітаньне й ўспамін [illegible] 1921 годзе, беларусы студэнты Пятроўскай С.Г. Акадэміі [illegible] думкай [illegible] Максіма разам з зямлёй [illegible] толькі Беларусі, а Ліхіх Бароў Масксоўшчыны (мейсца сьвяткаваньня).

Чалавек 35—40 студэнтаў і студэнтак пайшлі ў лес, дзе на [illegible] палянцы, пад [illegible] шмат [illegible] бераз і [illegible] свайго „kol-g-у", брата па ідэі. У гэты дзень маскоўскі лес чуў першы раз у жыцьці беларускую марсэльезу: ён спачуваў думкам сялян, што скрышталізаваліся ў песьні, дзе й сонца радасна грала. Ад сябра Краўніцтва 1) Беларус. Куль.-Навуковай Асацыяцыі быў выслухан даклад аб жыцьці й творчасьці Багдановіча. Студэнт-беларус з Усходняй Смаленшчыны уласнымі вершамі выказаў шчырую падзяку пакойніку Максіму за яго няўгасную надзею й працу. Прадстаўнік Ц. Б. Камуніст. партыі Беларусі—С. Булат у гарачай прамове выліў жаль што Багдановіч не дажыў да часоў, калі Беларусь моцна становіцца на ногі, скінула путы цемры й несвядомасьці, у муках, але з глыбокай верай і цьвёрда будуе адраджаную культуру; ён памянёў з культурнай працай на Беларусі, [illegible] у [illegible] жыцьця [illegible] карлоўскую беларусаў, што яшчэ дагэтуль топчуцца панскім ботам у лепшых правах культурнага й гаспадарчага адраджэньня; ён заклікаў маладых студэнтаў да працы на карысьць працоўнага адраджанага народу беларускага і чалавецтва.

Прадстаўнік Беларускае Рэспублікі ў Р. С. Ф. С. Р. Мароз казаў, што надзея М. Багдановіча спаўняецца; згінула няволя, будуе свой народ; вольна пяюць песьняры Беларусі; лёгка зямелька свайму сыну; памяць аб ім жыве й будзе жыць, „пакуль жывы людзі".

Студэнты-украінцы віталі беларусаў і іх песьняра, як чалавека працаваўшага на беларускай і украінскай ніве. Багдановіч пісаў па украінску аб адраджэньні, разбіраў вершаклад украінскіх паэтаў.

Прадстаўнік Аграномічнага Гуртка па дасьледу Смаленшчыны вітаючы сьвята й пакойнага лірыка-лявуна, шкадаваў, што яшчэ й цяпер прыходзіцца тлумачыць беларусам, што яны беларусы. Каб гучней пялі беларускія песьняры, каб часьцей і галасьней іх успаміналі, тады б ведалі й смаленскія беларусы, што яны беларусы.

Прадэклямавалі некалькі выбраных вершаў Багдановіча. Зноў праспявалі марсэльезу.

Калі сьцямнела, расклалі цялогнішча. Вадзілі наўкруг карагод і прасілі сонца:

Як у сьвята Купальскае сонца
Свой жывы адчуваеш пагляд,
Аднаві славу нашай старонцы,
Адчаві ж сумны народ!

Сьпявалі беларускія, украінскія й расейскія песьні. Ігралі на гітары й гармонiку. Адзін таварыш добра сьпяваў „Ці з вайны ваўкі, ці вясенны віхор" Я. Купалы, паложанае самымі студэнтамі на музыку і „Не гэтым хітрым сьвеце ўсяк жыве народ"—паказалі тонкі жарт і гумор у беларускім вершу.

Даўно ўжо жывучая с род студэнтаў Акадэміі ідэя агульнага сходу студэнтаў-беларусаў Масквы і Усерасійскага зьезду студэнтаў Беларусі—знайшла агульны ўсіх ўзьнёслым сьвяце. Ідэю падтрымалі [illegible] Булат, Мароз, студэнты Сьвярдлоўскага Універсітэту.

Так сьвяткавалі 4-ую гадавіну М. Багдановіча. Лірны сум яго песьні мяшаўся з шчырам, здаровым верам у свае сілы, у барацьбу за адраджэньне. Г. Мсьц Славен.

6-я Савецкая друкарня ([illegible]). Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі. Менск, Р. В. Ц.